

- білету Міністрів України від 8 жовт. 2008 р. № 923 // Офіційний вісник України. — 2008. — № 80. — Ст. 2694.
8. Шевчук С. Судовий захист прав людини : практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції / С. Шевчук. — К. : Реферат, 2006. — 848 с.
 9. Романов О. Е. Предприятие и иные имущественные комплексы как объекты гражданских прав / О. Е. Романов. — С.Пб. : Юрид. центр Пресс, 2004. — 304 с.
 10. Кривобок С. Частина підприємства як об'єкт цивільно-правових правочинів // Право України. — 2005. — № 8. — С. 36–39.
 11. Кривобок С. Деякі питання, пов'язані з визначенням підприємства як майнового комплексу за Цивільним кодексом України // Право України. — 2003. — № 10. — С. 132–135.
 12. Романов А. К. Правовая система Англии : учеб. пособие / А. К. Романов. — М. : Дело, 2000. — 344 с.

Анотація

Чакышева А. Р. Предмет договору іпотеки за законодавством України. — Стаття.

У статті досліджуються об'єкти нерухомого майна як предмет іпотеки. У зв'язку з тим, що у законодавстві відсутній вичерпний перелік об'єктів нерухомого майна, вносяться пропозиції щодо вдосконалення чинного цивільного законодавства у цій сфері.

Ключові слова: іпотека, предмет іпотеки, об'єкти нерухомого майна.

Анотация

Чакышева А. Р. Предмет договора ипотеки по законодательству Украины. — Статья.

В статье исследуются объекты недвижимого имущества как предмет ипотеки. В связи с тем, что в законодательстве отсутствует исчерпывающий перечень объектов недвижимого имущества, вносятся предложения по усовершенствованию действующего законодательства в этой сфере.

Ключевые слова: ипотека, предмет ипотеки, объекты недвижимого имущества.

Summary

Chanysheva A. R. Subject of the Mortgage Agreement Under the Legislation of Ukraine. — Article.

In the article the objects of immovable property as subjects of mortgage are researched. As the legislation lacks the detailed list of objects of immovable property, propositions on improvement of current legislation in this sphere are made.

Keywords: mortgage, subjects of mortgage, objects of immovable property.

УДК 347.518

А. І. Бубіна

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ЗДОРОВ'Ю ВНАСЛІДОК ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ

Об'єктом цивільного правовідношення є те матеріальне чи нематеріальне благо, із приводу якого це правовідношення виникає. Об'єктами цивільних правовідносин можуть бути речі, дії (у тому числі послуги), результати дій, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, особисті немайнові блага [1, 34]. У цивільних правовідносинах, що виникають внаслідок дорожньо-транспортної пригоди (далі — ДТП), об'єктом є дії, що полягають у відшкодуванні завданої матеріальної та компенсації моральної шкоди. Завдан-

ням даної статті є розкриття поняття права на компенсацію шкоди, завданої здоров'ю внаслідок ДТП, визначення нормативної бази, що регулює окреслене питання, правил визначення розміру шкоди, завданої саме здоров'ю внаслідок ДТП.

Стаття 27 Конституції України закріплює, що кожна людина має невід'ємне право на життя. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань. Традиційно життя та здоров'я людини відносять до особистих немайнових благ. Останні відрізняє те, що вони, по-перше, безпосередньо не можуть бути оцінені у грошах, по-друге, не відокремлені від особистості (такі блага не можна ані подарувати, ані продати, ані передати у спадщину або іншим чином відокремити від особистості) та, по-третє, виникають по загальному правилу з моменту народження та припиняються зі смертю громадянина [2, 11]. В літературі питання існування права людини на компенсацію шкоди, завданої життю та здоров'ю, як права людини ніколи не виникало. Хіба що це право розглядали як суб'єктивне цивільне право при реалізації в деліктному зобов'язанні. Однак деякі дослідники цієї правової конструкції все ж таки сформулювали це право як окреме. Так, наприклад, В. А. Воробйов, запропонував таке визначення права на компенсацію шкоди, завданої життю або здоров'ю: «Кожна особа має право на компенсацію шкоди, завданої їй життю або здоров'ю. Компенсація такої шкоди за відсутності особи, яка її завдала, або при неможливості її встановлення є обов'язком держави, за винятком випадків, коли дії самого потерпілого сприяли виникненню або збільшенню шкоди. Держава гарантує компенсацію шкоди, завданої життю або здоров'ю при виконанні громадянином морального боргу по спасінню життя та здоров'я інших громадян» [3, 194]. Саме таке визначення пропонується для включення до Конституції.

Правила відшкодування шкоди, завданої внаслідок ДТП здоров'ю людини, містяться в ЦКУ, а також в роз'ясненнях Пленуму Верховного Суду України, зокрема у Постанові № 6 від 27 березня 1992 р. «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди», Постанові № 3 від 31 березня 1989 р. «Про практику застосування судами України законодавства про відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної злочином, і стягнення безпідставно нажитого майна». В даному випадку особливістю правового регулювання правовідносин, що виникають між потерпілим, завдавачем шкоди та іншими особами, є необхідність використання Закону України № 1105-XIV від 23 вересня 1999 р. «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», Закону України № 2694-XII від 14 жовтня 1992 р. «Про охорону праці», Закону України № 108/95-ВР від 24 березня 1995 р. «Про оплату праці», Закону України № 504/96-ВР від 15 листопада 1996 р. «Про відпустки», Закону України № 1788-XII від 5 листопада 1991 р. «Про пенсійне забезпечення» та інших нормативно-правових актів, адже в Україні на сьогоднішній день відсутні спеціальні законодавчі акти, які б регулювали механізм визначення втраченого заробітку та додаткових витрат на

соціальну допомогу, розмір відшкодування у випадку втрати годувальника щодо осіб, здоров'я яких пошкоджено не при виконанні службових обов'язків. Оскільки правовідносини, що виникають внаслідок ДТП при ушкодженні здоров'я громадян або заподіянні смерті, за своїм характером схожі до правовідносин відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого, та інших правовідносин, що регулюються вищезазначеними нормативними актами, необхідно використовувати останні при вирішенні питань відшкодування шкоди здоров'ю громадян при виконанні їх трудових обов'язків.

Життя та здоров'я людини не підлягає грошовій або майновій оцінці. Неможливо встановити «вартість» травми або каліцтва, визначити «ціну» здоров'я. Також, в принципі, неможливо виразити в конкретній грошовій сумі перенесені потерпілим та його близькими моральні хвилювання та фізичні страждання, що супроводжують як нанесення шкоди здоров'ю, так і його постійне відновлення в ході лікування. Не можна, однак, не враховувати, що станом здоров'я людини обумовлена його спроможність до праці (працездатність), а відповідно, і можливість матеріального, майнового забезпечення задоволення своїх потреб. Зниження цієї спроможності зазвичай спричиняє й погіршення майнового стану фізичної особи в силу того, що вона тимчасово (на період хвороби) або навіть постійно (через каліцтво) вже не може працювати, як раніше, з таким же навантаженням, на тій же посаді, за цією ж спеціальністю. Працездатність — це здатність до праці, що залежить від стану здоров'я, фізичного, духовного розвитку (розумових та емоційних можливостей), а також професійних знань, умінь і досвіду працівника, що дає йому змогу виконувати роботу визначеного обсягу, характеру та якості [4, 39]. Згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» № 528 від 27 грудня 2001 р. працездатність — це стан людини, при якому сукупність фізичних, розумових і емоційних можливостей дозволяє працюючому виконувати роботу визначеного змісту, обсягу і якості. Тобто здатність людини до праці оцінюється не лише за можливістю виконання роботи та функціональним станом організму, а й за додатковими критеріями, серед яких я такий, як стан здоров'я. Одним з наслідків ушкодження здоров'я особи під час ДТП є втрата працездатності. Поняття втрати працездатності на нормативному рівні не визначається, але аналіз правових норм дає змогу дійти висновку, що втрата працездатності може бути постійною і тимчасовою. Постійна втрата працездатності — це повна чи часткова втрата працездатності до загальної чи професійної праці. Повна втрата працездатності означає непрацездатність особи. Непрацездатність особи — це стан здоров'я (функцій організму) людини, обумовлений захворюванням, травмою тощо, який унеможлиблює виконання роботи визначеного обсягу, професії без шкоди для здоров'я. Щодо часткової втрати працездатності слід зазначити, що прикладом часткової втрати працездатності є інвалідність. При цьому є два критерії визначення інвалідності — медичний і економічний. З медичного погляду — це розлад функцій організму, з еконо-

мічного погляду — це таке порушення, яке призводить до втрати працездатності: професійної чи загальної. До речі, як зазначає А. М. Белякова, втраченою наряду із професійною може стати й загальна працездатність (повністю або частково) [5, 25]. Щодо нормативного визначення інвалідності, то воно міститься у Законі України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» № 2961-IV від 6 жовтня 2005 р. Інвалідність — міра втрати здоров'я та обмеження життєдіяльності, що перешкоджає або позбавляє конкретну особу здатності чи можливості здійснювати діяльність у спосіб та в межах, що вважаються для особи нормальними залежно від вікових, статевих, соціальних і культурних факторів. Наукове визначення інвалідності таке: це стійкий розлад функцій організму, зумовлений захворюванням, наслідком травм або вродженим дефектом, який призводить до обмеження життєдіяльності, до необхідності в соціальній допомозі і захисті. Обмеження життєдіяльності — це повна або часткова втрата здатності обслуговувати себе, самостійно пересуватися, орієнтуватися, спілкуватися, контролювати свою поведінку, вчитися, займатися трудовою діяльністю. Саме такі наслідки настають у потерпілої особи, здоров'я якої ушкоджено внаслідок ДТП.

Крім того, певні матеріальні витрати фізична особа може понести для відновлення свого здоров'я, наприклад, у зв'язку із необхідністю посиленого харчування, додаткового догляду, на придбання санаторної путівки, тому і виникає питання про майнову (грошову) компенсацію понесених нею втрат. Цивільне законодавство чітко визначає ці втрати збитками, тобто включає сюди все, що «вибуває» із майнової сфери потерпілого, втрачається за незалежними від нього обставинами [6, 185]. Так, наприклад, у справі про відшкодування матеріальної та моральної шкоди судом було стягнуто кошти в рахунок відшкодування шкоди, пов'язаної із втратою працездатності, а також витрати на сторонній догляд, вартість автомобіля «Таврія», вартість путівки на санаторно-курортне лікування, кошти на придбання милиць і важільної коляски [7, 14].

Під майновою шкодою прийнято розуміти будь-яке зменшення майнового блага, наприклад завдання каліцтва, пошкодження майна, неповернення боргу і таке інше. Матеріальна (майнова) шкода складається з майнових втрат, які зазнав потерпілий від ДТП. Такі втрати можуть бути відшкодовані двома способами — в натурі (передання речі того ж роду та тієї ж якості, пошкодження пошкодженої речі тощо) або у формі грошової компенсації. При цьому, якщо деякі автори ототожнюють майнову шкоду та збитки, інші ж вважають, що поняття майнової шкоди можна використовувати виключно у випадку, коли негативні наслідки були виявлені в результаті дій, не пов'язаних із виконанням договору (поза договором), тобто в результаті позадоговірного правопорушення, яке в науці ще називають деліктом. Останній термін увійшов в юридичний обіг як позначення виключно позадоговірного правопорушення [8, 11].

У випадку ушкодження здоров'я мова може йти лише про грошову форму компенсації, тобто про відшкодування збитків. В поняття «збитки» закон включає, по-перше, безпосередньо понесену потерпілим шкоду у вигляді втрати здоров'я, по-друге, не отримані потерпілим в зв'язку з цим доходи (заробітна

плата, дохід фізичної особи — підприємця). Тому, на думку автора, не можна стверджувати, що у випадку завдання шкоди здоров'ю внаслідок ДТП, особі завдається саме майнова шкода, а не збитки. Тобто, використання терміна «збитки» є доречним за цих обставин.

Говорячи про підстави виникнення цивільних правовідносин відшкодування шкоди, завданої життю або здоров'ю особи внаслідок ДТП, слід погодитись із правовою позицією С. Бакуніна, який вважає, що факт завдання фізичної шкоди (факт пошкодження здоров'я або завдання смерті громадянину) — це підстава (привід) ставити питання про притягнення до деліктної відповідальності завдавача шкоди. Самого по собі цього одиничного факту недостатньо для притягнення до деліктної відповідальності, але достатньо для постановки питання про це. Тому факт завдання фізичної шкоди є підставою (привідом) для вирішення питання про притягнення завдавача (або іншої зобов'язаної особи) до деліктної відповідальності. Для притягнення завдавача шкоди до деліктної відповідальності, за загальним правилом, необхідна наявність фактичного складу: юридична (майнова) шкода, дія або бездіяльність завдавача шкоди, причинно-наслідковий зв'язок між шкодою та діями, вина, котрі в цивілістиці отримали назву умов деліктної відповідальності [9, 14]. У випадку, якщо шкода завдана життю або здоров'ю громадянина внаслідок діяльності, пов'язаної з експлуатацією автомобіля (в результаті ДТП), застосовується усічений склад, тобто наявність вини не обов'язкова.

Зазначені підстави та умови стосувались деліктної відповідальності — гарантованого мінімуму охорони відповідних благ. Договором може бути посилена відповідальність заподіювача шкоди у порівнянні із звичайною, деліктною. Як зазначають деякі вчені, норми, направлені на встановлення підвищеної відповідальності перевізника перед пасажиром, не вміщуються в рамки інституту, присвяченого зобов'язанням відшкодування шкоди. Вони повинні бути включені до глави про договір перевезення [2, 23]. Проте, ст. 928 Цивільного кодексу України (далі — ЦКУ) передбачає, що відповідальність перевізника за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажирів, визначається відповідно до глави 82 (Відшкодування шкоди) цього Кодексу, якщо договором або законом не встановлена відповідальність перевізника без вини.

Право вимагати відшкодування майнової та моральної шкоди надано будь-якій фізичній особі, в тому числі і неповнолітній, і отримує таке відшкодування саме той, кому завдано шкоди, тобто потерпілий. Як зазначає О. О. Ларіонов, право на відшкодування шкоди слід розуміти як юридичну можливість вимагати від зобов'язаної особи, в тому числі шляхом звернення до уповноваженого органу держави, повного поновлення порушеного майнового або особистого немайнового права, компенсації понесених або майбутніх втрат та можливість задоволення цієї вимоги [10, 29].

Відповідно до ст. 1195 ЦКУ фізична або юридична особа, яка завдала шкоди каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я фізичній особі, зобов'язана відшкодувати потерпілому заробіток (дохід), втрачений ним внаслідок втрати

чи зменшення професійної або загальної працездатності, а також відшкодувати додаткові витрати, викликані необхідністю посиленого харчування, санаторно-курортного лікування, придбання ліків, протезування, стороннього догляду тощо. Ця норма застосовується у випадку, якщо ушкоджено здоров'я повнолітньої фізичної особи.

Якщо ж внаслідок ДТП було завдано шкоди каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я малолітньої (особи, яка не досягла чотирнадцяти років) або неповнолітньої особи, слід застосовувати ст. 1199 ЦКУ, згідно якої у разі каліцтва або іншого ушкодження здоров'я малолітньої особи фізична або юридична особа, яка завдала цієї шкоди, зобов'язана відшкодувати витрати на її лікування, протезування, постійний догляд, посилене харчування тощо. Так, У квітні 2007 р. Ш. В. Д., Ш. Я. С. в інтересах неповнолітнього сина Ш. В. В. звернулися до суду з позовом до Українського державного підприємства поштового зв'язку (далі — УДППЗ), третя особа — К., про відшкодування матеріальної та моральної шкоди. Зазначали, що 12 березня 2002 р. з вини водія УДППЗ К., який керував автомобілем, що належить відповідачу, сталася ДТП, у результаті якої було травмовано їх неповнолітнього сина Ш. В. В. Посилаючись на те, що вони понесли значні витрати на придбання ліків для сина та посилене його харчування, позивачі просили стягнути з відповідача 47 122 грн 53 коп. на відшкодування матеріальної шкоди, а також 50 тис. грн. на відшкодування моральної шкоди, якої вони зазнали у зв'язку з ушкодженням здоров'я їхньої дитини. Рішенням Галицького районного суду м. Львова від 31 липня 2007 р. позов задоволено частково: стягнуто з УДППЗ на користь позивачів 37 346 грн на відшкодування матеріальної шкоди. У задоволенні решти позовних вимог відмовлено. Рішенням апеляційного суду Львівської області від 28 січня 2008 р. зменшено розмір матеріального відшкодування до 638 грн 99 коп. У касаційній скарзі Ш. В. Д. в інтересах неповнолітнього Ш. В. В. просили рішення апеляційного суду скасувати, посилаючись на порушення судом норм матеріального та процесуального права, і залишити в силі рішення суду першої інстанції. Колегія суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України, заслухавши доповідача, обговоривши доводи скарги та перевіrivши матеріали справи, дійшла висновку, що касаційна скарга підлягає відхиленню на таких підставах. Судом установлено, що 12 березня 2002 р. К., керуючи автомобілем, вчинив наїзд на неповнолітнього сина позивачів — Ш. В. В., унаслідок чого останній отримав політравму, а саме: забій головного мозку важкого ступеня із крововиливом, кому II — III ступеня, перелом основи та склепіння черепа, відкритий перелом двох кісток правої гомілки, перелом правої ключиці. Згідно зі свідченням про реєстрацію транспортного засобу автомобіль належить УДППЗ.

На момент скоєння ДТП водій К. перебував з УДППЗ у трудових відносинах. На підставі рішення Галицького районного суду м. Львова від 15 жовтня 2004 р. позивачам були виплачені суми на відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої наслідками зазначеної ДТП. Згідно з вимогами ч. 1 ст. 1199 ЦКУ у разі каліцтва або іншого ушкодження здоров'я малолітньої

особи фізична або юридична особа, яка завдала цієї шкоди, зобов'язана відшкодувати витрати на її лікування, протезування, постійний догляд, посилене харчування тощо. Відповідно до п. 19 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди» від 27 березня 1992 р. № 6 (з наступними змінами та доповненнями) компенсація витрат на додаткове харчування визначається за раціоном, складеним дієтологом чи лікарем, який лікує, та затвердженим МСЕК, а у відповідних випадках — судово-медичною експертизою. Ухвалюючи рішення та зменшуючи розмір матеріального відшкодування, апеляційний суд керувався тим, що позивачами не надано доказів на підтвердження того, що їх неповнолітній син потребує додаткового чи посиленого харчування у відповідному раціоні, від проведення судово-медичної експертизи щодо питань, пов'язаних з додатковим харчуванням Ш. В. В., позивачі відмовилися, а тому вимоги про відшкодування витрат на посилене харчування задоволенню не підлягають. Колегія суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України зазначила, що під час встановлення зазначених фактів судом не було порушено норм цивільного процесуального закону, висновки суду відповідають обставинам справи та нормам матеріального права [11, 5]. Отже, однією з особливостей відшкодування шкоди здоров'ю малолітньої особи в судовому порядку є необхідність доведення потреби у додатковому чи посиленому харчуванні, у відповідному раціоні, якщо такі мають місце. Це здійснюється шляхом подання судові затвердженого лікарем або дієтологом раціону або шляхом проведення судово-медичної експертизи.

Після досягнення потерпілим чотирнадцяти років (учнем — вісімнадцяти років) юридична або фізична особа, яка завдала шкоди, зобов'язана відшкодувати потерпілому також шкоду, пов'язану із втратою або зменшенням його працездатності, виходячи з розміру встановленої законом мінімальної заробітної плати. Якщо на момент ушкодження здоров'я неповнолітня особа мала заробіток, шкода має бути відшкодована їй виходячи з розміру її заробітку, але не нижче встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати.

Після початку трудової діяльності відповідно до одержаної кваліфікації потерпілий має право вимагати збільшення розміру відшкодування шкоди, пов'язаної із зменшенням його професійної працездатності внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, виходячи з розміру заробітної плати працівників його кваліфікації, але не нижче встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати. Якщо потерпілий не має професійної кваліфікації і після досягнення повноліття продовжує залишатися непрацездатним внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, завданого йому до повноліття, він має право вимагати відшкодування шкоди в обсязі не нижче встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати.

У випадку завдання шкоди здоров'ю малолітнього потерпілого, перш за все повинні бути відшкодовані витрати, пов'язані із поновленням його здоров'я (додаткове харчування, сторонній догляд, протезування, санаторно-курортне лікування, тощо). По-друге, за потерпілим, який не досяг чотирнадцяти років,

визнається право на відшкодування шкоди після досягнення потерпілим чотирнадцяти років. Вбачається, що в цьому віці потерпілий набуває певний ступінь працездатності, а тому у завдавача шкоди здоров'ю потерпілого виникає обов'язок по відшкодуванню потерпілому шкоди у вигляді можливого заробітку, хоч би фактично він і не розпочинав трудову діяльність. В цьому випадку розмір відшкодування становитиме розмір мінімальної заробітної плати. Якщо ж підліток на момент завдання шкоди мав певний заробіток, наприклад, працював кур'єром, розносником піци, тощо, шкода йому повинна бути відшкодована, виходячи з розміру заробітку, який потерпілий мав на момент завдання шкоди, але не нижче встановленого законом розміру мінімальної заробітної плати. Право вимагати відшкодування шкоди, виходячи з розміру винагороди за отриманою професією (кваліфікацією), у потерпілого виникає і в тих випадках, коли через завдану йому травму він став повністю непрацездатним або вимушений виконувати роботу більш низької кваліфікації, ніж набута.

У випадку смерті потерпілого майнова відповідальність настає вже не перед потерпілим, а перед його родичами (неповнолітніми дітьми, іншими непрацездатними особами), яких він утримував протягом п'яти років, а також дитиною загиблого, яка народилася після його смерті, але була зачата протягом життя загиблого. Це пояснюється тим, що зазначені особи після смерті потерпілого втрачають важливе, а в більшості випадків єдине джерело засобів існування. Правила відшкодування в даному випадку визначаються ст. 1200 ЦКУ, згідно з якою, у разі смерті потерпілого право на відшкодування шкоди мають непрацездатні особи, які були на його утриманні або мали на день його смерті право на одержання від нього утримання, а також дитина потерпілого, народжена після його смерті. Частина 1 ст. 1200 ЦКУ визначає коло осіб, яким відшкодовується шкода після смерті потерпілого. Так, шкода відшкодовується: 1) дитині — до досягнення нею вісімнадцяти років (учню, студенту — до закінчення навчання, але не більш як до досягнення ним двадцяти трьох років); 2) чоловікові, дружині, батькам (усиновлювачам), які досягли пенсійного віку, встановленого законом, — довічно; 3) інвалідам — на строк їх інвалідності; 4) одному з батьків (усиновлювачів) або другому з подружжя чи іншому членові сім'ї незалежно від віку і працездатності, якщо вони не працюють і здійснюють догляд за: дітьми, братами, сестрами, внуками померлого, — до досягнення ними чотирнадцяти років; 5) іншим непрацездатним особам, які були на утриманні потерпілого, — протягом п'яти років після його смерті. Що стосується розміру відшкодування в даному випадку, то він визначається ч. 2-5. Так, особам, визначеним у п. 1 5 ч. 1 ст. 1200, шкода відшкодовується у розмірі середньомісячного заробітку (доходу) потерпілого з вирахуванням частки, яка припадала на нього самого та працездатних осіб, які перебували на його утриманні, але не мають права на відшкодування шкоди. До складу доходів потерпілого також включаються пенсія, суми, що належали йому за договором довічного утримання (догляду), та інші аналогічні виплати, які він одержував. Особам, які втратили годувальника, шкода відшкодовується в повному обсязі без урахування пенсії, призначеної їм внаслідок втрати годувальника, та інших

доходів. Розмір відшкодування, обчислений для кожного з осіб, які мають право на відшкодування шкоди, завданої смертю годувальника, не підлягає подальшому перерахунку, крім таких випадків: народження дитини, зачатої за життя і народженої після смерті годувальника; призначення (припинення) виплати відшкодування особам, що здійснюють догляд за дітьми, братами, сестрами, внуками померлого. Розмір відшкодування може бути збільшений законом. При цьому, Пленум Верховного Суду України у своїй Постанові № 6 зазначає, що непрацездатні члени сім'ї загиблого, які мали самостійний заробіток або одержували пенсію на час його смерті, можуть бути визнані утриманцями потерпілого, якщо частка заробітку останнього, що припадала на кожного з них, була основним і постійним джерелом їх існування. Розмір відшкодування у зв'язку з втратою годувальника у цих випадках визначається з його заробітку без врахування заробітку або пенсії, що одержували зазначені особи. Слід мати на увазі, що право на одержання відшкодування у зв'язку з втратою годувальника виникає і у тому разі, коли останній помер внаслідок одержаної травми (що підтверджено висновком лікарської експертизи) через деякий період після призначення суми відшкодування або встановлення групи інвалідності у зв'язку з даним каліцтвом.

Література

1. Цивільне право України: Підручник. У 3 кн. Кн. 1 / Є. О. Харитонов, Р. О. Стефанчук, А. І. Дрішляк [та ін.]; за ред. Є. О. Харитонova, А. І. Дрішляка. — О. : Юрид. л-ра, 2005. — 528 с.
2. Ярошенко К. Б. Жизнь и здоровье под охраной закона / К. Б. Ярошенко. — М. : Юрид. лит., 1990. — 174 с.
3. Воробьев В. А. Право человека на компенсацию вреда, причиненного жизни и здоровью // Российский юридический журнал. — 2008. — № 2. — С. 193–196.
4. Білик І. Втрата працездатності // Юридичний журнал. — 2009. — № 11. — С. 39–41.
5. Белякова А. М. Возмещение вреда, причиненного увечьем / А. М. Белякова. — М. : Изд-во Моск. ун-та, 1961. — 47 с.
6. Гузь Л. Е. Дорожно-транспортные происшествия / Л. Е. Гузь. — Х. : Харьков юрид., 2004. — 448 с.
7. Ухвала Верховного Суду України від 04.12.2003 р. // Юридична газета. — 2004. — № 5. — С. 14–15.
8. Юдин О. Убытки, вред, ущерб, потери, расходы: взгляд юриста // Сборник систематизированного законодательства. — 2007. — Вып. 11. — С. 10–17.
9. Бакунин С. К вопросу об основании возникновения обязательств вследствие причинения вреда жизни или здоровью гражданина // Арбитражный и гражданский процесс. — 2005. — № 1. — С. 13–14.
10. Ларионов А. А. Понятие и содержание права на возмещение вреда, причиненного жизни или здоровью ребёнка // Юрист. — 2006. — № 6. — С. 29–31.
11. Ухвала від 14.10.2009 // Цивільне судочинство. Судова практика у цивільних справах. — 2009. — № 4. — С. 5–6.

Анотація

Бубіна А. І. Деякі особливості відшкодування шкоди, завданої здоров'ю внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. — Стаття.

Стаття присвячена розгляду особливостей відшкодування шкоди, завданої здоров'ю внаслідок ДТП. У роботі розкрито суть поняття працездатності та права на компенсацію шкоди, завданої здоров'ю, перелік законодавчих актів, що регулюють питання відшкодування шкоди, підста-

ви та умови виникнення права на відшкодування зазначеної шкоди, а також особливості визначення витрат, що підлягають відшкодуванню потерпілому від ДТП.

Ключові слова: втрата працездатності, дорожньо-транспортна пригода, відшкодування шкоди, шкода здоров'ю.

Анотація

Бубина А. И. Некоторые особенности возмещения вреда, причиненного здоровью вследствие дорожно-транспортного происшествия. — Статья.

Статья посвящена рассмотрению особенностей возмещения вреда, причиненного здоровью вследствие ДТП. В работе раскрыта суть понятия трудоспособности и права на компенсацию вреда, причиненного здоровью, перечень законодательных актов, регулирующих вопрос возмещения вреда, основания и условия возникновения прав на возмещение указанного вреда, а также особенности определения расходов, подлежащих возмещению потерпевшему от ДТП.

Ключевые слова: потеря трудоспособности, дорожно-транспортное происшествие, возмещение вреда, вред здоровью.

Summary

Bubina A. I. Some Specifics of Indemnity, Caused By Car Accident to Health. — Article.

The article is devoted to consideration of indemnity peculiarities, caused by car accident to the health. Publication contains the core of a term working ability and right to compensation, caused to the health by car accident, a list of legislative acts, which regulate compensation issue, grounds and terms of compensation, peculiarities of defining expenses that should be paid to injured from car accident.

Keywords: lose of labour capacity, car accident, compensation, harm to health.

УДК 347.441.142

А. Ю. Варавко

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСІВ НА ПРАВО УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ

Оновлення цивільного законодавства України значною мірою збагатило і розширило систему цивільного права України. Низка інститутів, що мають важливе практичне значення, вперше отримали законодавче врегулювання в ЦК України. Є згадка у ньому про можливість укладання договорів на торгах, однак, на жаль, свого розвитку ця думка не знайшла, а норма ЦК України має повністю відсильний характер, що зумовлює виникнення багатьох проблем при використанні такого корисного інституту, як торги, для конкурентної продажі чи купівлі майна та ін.

До цієї теми спеціально чи побічно звертались багато авторів дореволюційного, радянського та сучасного періодів: С. С. Алексеев, М. І. Брагинський, Н. С. Демченко, А. Б. Дзегорайтис, О. С. Йоффе, В. Б. Ісаков, О. О. Красавчиков, Д. І. Мейер, І. Б. Новицький, Л. А. Лунц, В. І. Синайський, К. І. Скловський, В. Н. Смирнов, Г. А. Сухадольський, Е. А. Суханов, В. С. Толстой, Є. О. Харитонов, Б. Б. Черепакін та ін.